

Съществува ли език на омраза в политическия дискурс в медиите в Македония? (Данни от анкетно допитване)

Ненад Живановски

This survey was conducted between 15.September and 15.October 2011 among Macedonian journalists on the topic "Whether hate speech exist in the political discourse in Macedonia?" The survey was designed to cover a set of questions in two aspects - evaluations of the journalists for the language that used Macedonian politicians and the language of the journalists in the media. Aim of the survey was to probe the opinion of the journalists in Macedonia whether there is hate speech in political discourse in Macedonia and - if so - to determine which institutions encouraged that. The survey is an excerpt from my doctoral thesis entitled "The hate speech in the political discourse in the Macedonia's media".

Key words: media, journalist, political discourse, hate speech, survey, opinion, Macedonia.

Настоящото изследване е проведено в периода септември-октомври 2011 год. между журналисти в Македония на тема "Съществува ли език на омраза в политическия дискурс в медиите в Македония". Анкетата беше съставена така, че да обхване комплекс от въпроси в два аспекта - оценка на журналистите за езика, който се използва между политиците, и езика на журналистите в медиите. Цел на изследването е да се сондира мнението на журналистите в Македония дали съществува език на омраза в политическия дискурс и, ако съществува, да се определи от кои институции се насърчава.

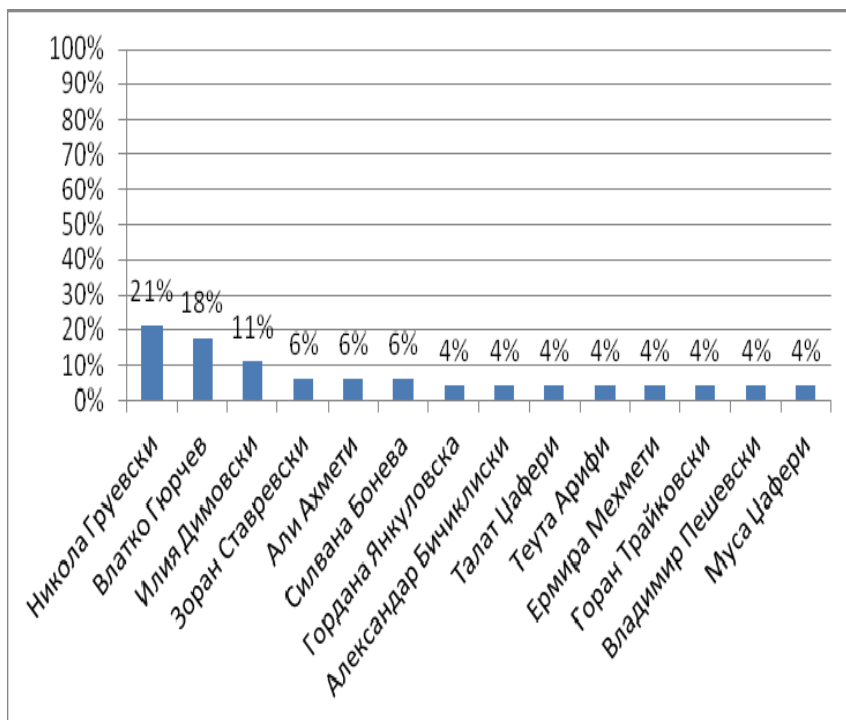
Попълването на анкетата беше на доброволен принцип и в нито една нейна част не беше необходима лична информация за анкетирания. Анкетата беше поставена в Интернет на страница <http://www.esurveycrator.com>, а журналистите бяха призовани да участват в нея чрез лично адресиран до всеки един от тях имейл. **За участие бяха поканени над 400 журналисти, като отговор дадоха 73 от тях.** Това прави резултатите от анкетата репрезентативни и подходящи за анализ и съответни изводи.

Анкетата представлява откъс от изследователската част на моята докторска дисертация, озаглавена "Езикът на омраза в политическия дискурс в медиите в Македония".

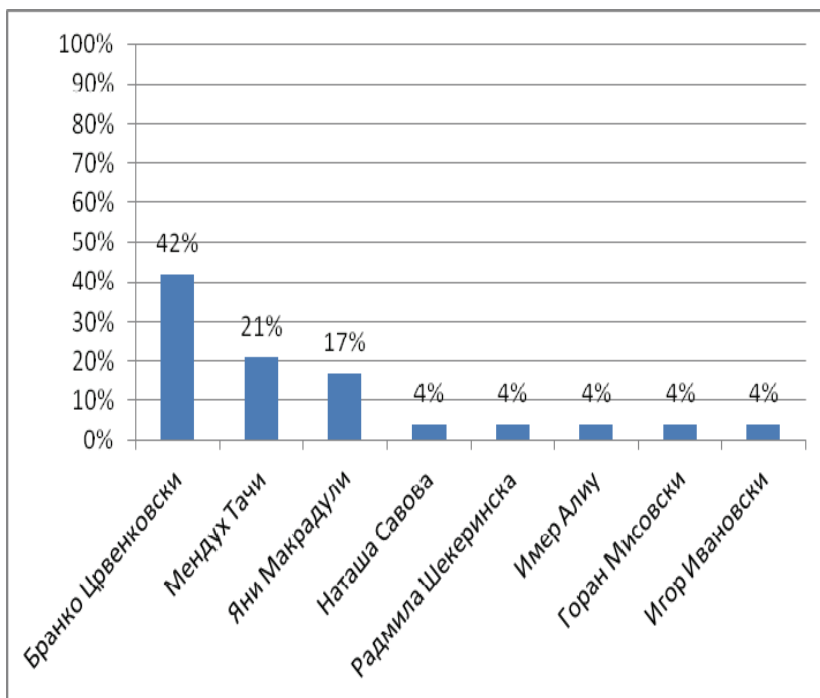
Въпроси:

1. **Полова принадлежност:** Жени 52%, Мъже 48%.
2. **Възраст:** до 30 години 21%, от 31-40 години 37%, от 41 до 50 години 24%, от 51 до 60 години 13% и над 61 година 5%.
3. **Националност:** Македонци 78%, Албанци 13%, друг етнос 9%
4. **Местоживее:** град Скопие 72%, друга община 28%.
5. **Тип на медията, в която работите:** Печатна 52%, нови медии (уеб портал) 12%, електронна 36%.
6. **Посочете коя професионална област се следи от Вашата медия:** Няма разграничаване 38%, Вътрешнополитическа 25%, Външнополитическа 11%, Икономическа 10%, Културно-образователна 10%, Спортно-забавна 6%.
7. **Като цяло как оценявате политическия език между политиците в Република Македония:** Нетолерантен 51%, Изключително нетолерантен 23%, Частично толерантен 23%, Нямам отношение 3%, Толерантен 0%.
8. **Смятате ли, че в политическата реч се среща език на омраза:** Да 55%, На границата на появата е 35%, Не 9%.
9. **Ако на предния въпрос сте отговорили с "Да" или с "На границата на появата е", в кои институции най-много откривате езика на омраза:** Управляващи партии 36%, Опозиция 29%, Медии (не се отнася за форуми на читатели) 24%, Правительство 9%, Президент 2%

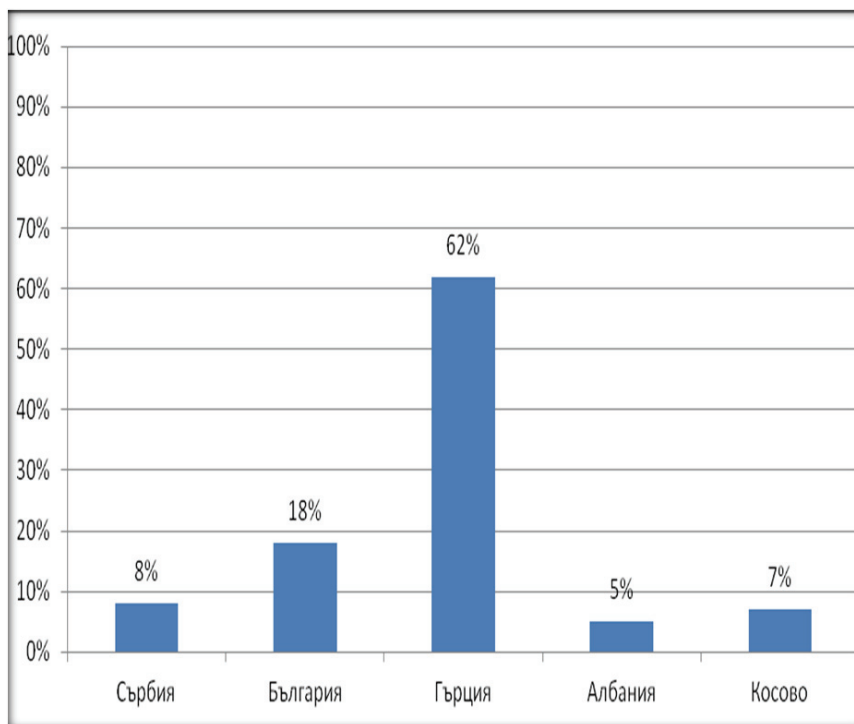
10. Представителите на Вашата партия използват ли език на омраза в своите публични изяви: Да 28%, Не 22%, Нямам отношение 50%.
11. Представителите на конкурентната на Вашата политическа партия използват ли език на омраза в своите публични изяви: Да 52%, Не 5%, Нямам отношение 43%.
12. Смятате ли, че политическите представители на друга етническа общност използват повече езика на омразата, отколкото представители на етническата общност, към която принадлежите Вие: Да 33%, Използва се еднакво 43%, Не 17%, Нямам отношение 7%.
13. Членовете на управляващите партии използват ли език на омраза (отнася се за периода на изминалите 12 месеца): Да 68%, Не 18%, Нямам отношение 13%.
14. Ако на предния въпрос сте отговорили с “Да”, посочете на кой представител на властта най-много е присъщ езикът на омраза (отнася се за периода на изминалите 12 месеца): Премиер и министри (напишете в празното поле кого имате предвид) 47%, Депутати (напишете в празното поле кого имате предвид) 53%

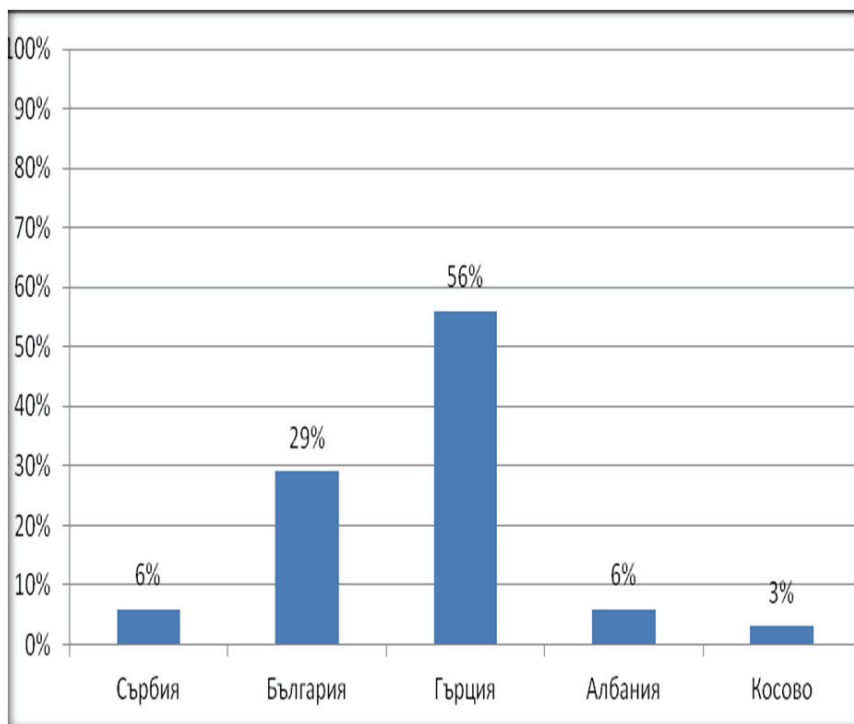
15. Смятате ли, че опозицията си служи с език на омраза (отнася се за изминалите 12 месеца): Да 69%, Не 16%, Нямам отношение 15%.
16. Ако на предния въпрос сте отговорили с “Да”, посочете на кой представител от опозицията най-много е присъщ езикът на омраза в публичната реч (отнася се за периода на изминалите 12 месеца): Лидер на опозиционна партия (напишете в празното поле кой лидер имате предвид) 47%, Друг член на опозиционна партия (напишете в празното поле кой член имате предвид)

17. **Към кого най-вече е насочен езикът на омраза в политическия дискурс:** Противоположна политическа партия 73%, Друга етническа общност 14%, Субкултурни групи (групите на лесбийки, гейове, бисексуални, транссексуални и др.) 11%, Групи, разграничени по полова принадлежност 2%
18. **Смятате ли, че използването на езика на омраза може да допринесе за увеличаване на политическата популярност сред избирателите:** Да 34%, Не 64%, Нямам отношение 2%
19. **В кой период най-много се използва езикът на омраза в политическата реч:** В преизборни кампании 35%, Между избори 5%, Постоянно се използва- преди, по време и след избори 58%, Нямам отношение 2%
20. **Смятате ли, че в македонския политически дискурс се насърчава език на омраза към някоя съседна държава:** Да 51%, Не 38%, Нямам отношение 11%.
21. **Ако на предния въпрос сте отговорили с “Да”, посочете към кои съседни държави се насърчава езикът на омраза:**

22. **Езикът на омраза към държавите, които сте избрали е от:** Ежедневно-политически характер 32%, Постоянно- стратегически характер 50%, Не мога да преценя 18%
23. **Коя институция насърчава езика на омраза към държавите, които сте посочили:** Медиите (не се отнася за форуми на читатели) 37%, Правительство 35%, Парламент 18%, Опозиция 7%, Президент 3%.
24. **Насърчаването на език на омраза към посочените държави може ли да повлияе на международните отношения с вашата държава:** Да 86%, Не 5%, Нямам отношение 9%.
25. **Смятате ли, че в политическата реч на съседните държави се насърчава език на омраза към Република Македония:** Да 91%, Не 6%, Нямам отношение 3%.
26. **Ако на предния въпрос сте отговорили с “Да”, посочете кои държави го правят:**

27. Езикът на омраза към Република Македония в държавите, които сте избрали в предния въпрос, е от: Ежедневно-политически характер 12%, Постоянно-стратегически характер 76%, Не мога да преценя 12%
28. Коя институция насърчава езика на омраза към Република Македония в държавите, които сте посочили: Власт 47%, Медиите (не се отнася за форуми на читатели) 36%, 17%.
29. Смятате ли, че насърчаването на език на омраза към Македония от страна на посочените държави може да повлияе на международните отношения с вашата държава: Да 88%, Не 4%, Нямам отношение 8%.
30. Смятате ли, че медиите в Македония насърчават език на омраза: Да 78%, Не 16%, Нямам отношение 6%.
31. Ако на предходния въпрос сте отговорили с "Да", посочете имената на медиите, които имате предвид - печатни, електронни и/или нови медии: Сител 40%, Вечер 28%, Канал 5 8%, Наша ТВ 6%, Дневник 6%, Нова Македония 2%, Плюс инфо 2%,...
32. Ако на въпрос 30 сте отговорили положително, смятате, че медиите насърчават езика на омраза: Под влияние на политиците 74%, Според собствено убеждение на журналистите/редакторите 13%, Друго (влиятелни икономически групировки, неправителствени организации) 13%.
33. Ако на предния въпрос сте отговорили "Под влияние на политиците"- кои институции имат най-голямо влияние върху медиите да насърчават език на омраза (отнася се на изминалите 12 м.): Управляващи партии 49%, Правительство 28%, Опозиция 23%, Президент 0%.
34. По-толерантен ли бихте били към езика на омраза, ако той е насърчаван от Ваш близък приятел или колега от редакцията: Не, осъждам го еднакво 90%, Да 6%, Нямам отношение 4%

35. Някога във Вашата журналистическа кариера изrekli/написали ли сте нещо, което сега частично или цялостно определяте като език на омраза: Не 89%, Да 9%, Нямам отношение 2%.
36. Ако смятате, че езикът на омраза е присъщ за македонските медии (не се отнася за форуми на читатели), към кого най-често е насочен той: Противоположната политическа партия 59%, Друга етническа общност 24%, Субкултурните групи (групите на лесбийки, гейове, бисексуални, транссексуални и др.) 14%, Групите, разграничени по полово принадлежност 3%.
37. Как според Вас трябва да се третира езикът на омраза в македонското общество: Да се поставя етикет от гражданството и да се наказва вербално и чрез политически съд 55%, Да се наказва чрез съд 31%, Той е част от свободата на словото и не трябва да се наказва, да му се поставя етикет или осъжда 12%, Нямам отношение 2%

Изводи:

1. Политическият дискурс в Република Македония е нетолерантен (целта на анкетата е да се определи само дали той е изключително нетолерантен, частично толерантен или само нетолерантен).
2. Присъствието на език на омраза в нетолерантния политически дискурс е силно изразено.
3. Управляващата партия, която в политическия дискурс е представена от институциите Парламент, Правителство и Президент, провокира в най-голяма степен език на омраза в Република Македония. След нея се нарежда опозицията и на трето място - медиите.
4. Според респондентите лидерите на двете най-големи партии в Македония - Никола Груевски от управляващата ВМРО-ДПМНЕ, и Бранко Цървенковски от опозиционната СДСМ провокират в най-голяма степен език на омраза.
5. Езикът на омраза в македонския политически дискурс е с преобладаващо вътрешноетнически характер (Македонци към Македонци и Албанци към Албанци). Междуетническият език на омраза – Македонци - Албанци е много малко застъпен. Това представлява качествен напредък, като се има предвид, че само преди 10-тина години в Македония имаше етнически конфликт между двете най-големи етнически общности.
6. Проблемът с името е причината езикът на омраза да е насочен най-вече към Гърция, като съседна на Македония държава, докато България е посочена на второ място. Идентичен е и обратният ред - като съседни държави, които най-много използват език на омраза към Македония, се посочват Гърция и България. Властта и в двата случая се счита като главен инициатор на езика на омраза от и към Македония. Следват опозицията и медиите.
7. В набора от въпроса, в който журналистите самокритично оценяват себе си, те посочват, че първите 6 медии в Македония, които насърчават език на омраза, са проправителствени или са близки до властта.
8. Журналистите смятат, че медиите използват езика на омраза под влияние, съдействие или насърчаване от страна на властта, което е показател за голяма зависимост на медиите в Македония от управляващата партия и отсъствие на професионална независимост.

За контакти:

Докторант Ненад Живановски, Катедра "Европеистика", Русенски университет "Ангел Кънчев", e-mail: zivnenad@yahoo.com

Докладът е рецензиран.